

А.М. Пісарэнка

*кандыдат філалагічных навук, Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэцкае
культуры і мастацтваў*

Alena M. Pisarenka

Candidate of Philology, Belarusian State University of Culture and Arts

**Убачыць нябачнае: вецер праз прызму аўтарскіх асацыяцый
у паэзіі і ў жывапісе**

**Seeing the invisible: the wind through a lens of authors' associations
in poetry and painting**

Ключавыя словы: філалагічны аналіз; трансдысцыплінарны падыход; вербальныя і
візуальныя вобразы; гук і колер.

Key words: philological analysis; transdisciplinary approach; verbal and visual images;
sound and color.

Навукоўцы звяртаюць увагу на тое, што ў мастацкім маўленні, у прыватнасці ў паэтычным, слова адыгрывае тую самую ролю, як фарба ў жывапісе [Баллі 2001: 37, Щерба 1957: 27]. Слоўная характарыстыка паводле ўяўлення пісьменніка надзяляе прадметы і з'явы рэчаіснасці спецыфічнымі ўласцівасцямі, трансфармуе іх ў эстэтычныя вобразы. У сваю чаргу колеравая метафара таксама можа мець аўтарскі змест у залежнасці ад сітуацыі і дэманструе настрой творцы [Балек 2008: 311]. Супастаўленне вобразаў аднаго ці розных відаў мастацтва мае наміце выявіць агульнае/ падобнае (у тым ліку агульнамоўнае, традыцыйнае) і спецыфічнае, аўтарскае, што дазволіць найбольш дакладна вызначыць адметнасць светабачання творцы – пісьменніка / мастака – а характарызаваць асаблівасці яго стылю, характэрныя рысы эстэтычнага вобраза.

Шляхам філалагічнага аналізу як аднаго з найбольш аб'ектыўных метадаў апісання літаратурных вобразаў, мастацкіх тэкстаў выяўлена эстэтычная вартасць вобраза ветру ў паэтычнай прасторы. Прыём апісання і параўнання ветру розных аўтараў, а затым супастаўлення з аналагічнымі вобразамі ў жывапісе дэманструе трансдысцыплінарны падыход (злучэнне па прынцыпе дапаўняльнасці розных дысцыплінарных ведаў) да вывучэння духоўных каштоўнасцей нацыі, а таксама акрэслівае новыя шляхі ў асэнсаванні вобразаў літаратуры як мастацтва слова, што будзе спрыяць больш актыўнаму фарміраванню гарманічнай асобы.

Апісанню характарыстык ветру ў слоўніку Н.В. Гаўрош прысвечаны артыкул, дзе падаецца 238 тропаў [Гаўрош 1998: 60–67]. Арыгінальны гукавобраз створаны ў жанры вершаказа Алеся Разанава.

У жывапісе існуюць свае сродкі перадачы нябачнага: найчасцей праз нахіленыя дрэвы, раб на вадзе і інш. вецер праяўляе сябе на карцінах мастакоў плыняў імпрэсіянізму і рэалізму. Аднак іншы вобраз ветру створаны амерыканскім мастаком Эўвіндам Эрлам – карціна «Ветрагон» (магічны рэалізм).

Супастаўленне вербальных і візуальных вобразаў (пэзіі і жывапісу) лагічнае і магчымае: узмацняецца эстэтычнае ўражанне, якое дапамагае чытачу «ўбачыць» нябачныя характарыстыкі, узбагаціць вобразнае мысленне, развіваць эстэтычны густ і багацце маўлення.

Scholars point out to the fact that in artistic speech, in poetry in particular, the word plays the same role as the color in pictorial art [Bally 2001: 37, Shcherba 1957: 27]. Verbal description, according to the writer's apprehension, endows real-life objects and phenomena with specific properties, transforms them into aesthetic images. The color metaphor, in its turn, also may contain author's ideas with regard to a specific situation and demonstrate the creator's mood [Balek 2008: 311]. The juxtaposition of images deriving from one or different types of art aims to reveal something general/similar (including common, traditional) and something specific, authorial, something that will define the distinctive worldview of the artist – writer / painter in the most accurate manner, characterize the features of their style and particularities of their aesthetic image.

Philological analysis of artistic texts, being one of the most objective methods of describing literary images, revealed the aesthetic value of the image of the wind in the realm of poetry. The method of describing and comparing images of the wind in works of various authors and then their comparison with similar images in painting demonstrates a transdisciplinary approach (convergence using the principle of complementarity of different disciplinary notions) to the studies of spiritual values of a nation and outlines new pathways to the comprehension of literary images as the word-based art, which should eventually result in a more active formation of a harmonious personality.

N.V. Gavrosh's dictionary has a specific article containing 238 figures of speech related to the characteristics of the wind [Gavrosh 1998: 60–67]. An original sound image was created by Ales Rozanov in the genre of poetry.

In painting, there are also particular ways of showing the invisible: most often the wind manifests itself in the paintings of Impressionism and Realism

artists through inclined trees, rippled water, and various other means. However, a different image of the wind was created by the American artist Eyvind Earle in his *Wind Breaks* work (Magical Realism).

The juxtaposition of verbal and visual images (in poetry and painting) is logical and possible: it enhances the aesthetic impression, which helps the readers to “see” the invisible characteristics, enrich their figurative thinking, as well as develop their aesthetic taste and richness of speech.

Бібліяграфічныя спасылкі

Балек Ян. [Balek J.] Синий – цвет жизни и смерти. Метафизика цвета. М.: Искусство – XXI век, 2008.

Балли Ш. [Bally Ch.] Французская стилистика. М.: Эдиториал УРСС, 2001.

Гаўрош Н.В. [Gavrosh N.V.] Слоўнік эпітэтаў беларускай мовы. Мінск: Выш. шк., 1998.

Щерба Л.В. [Shcherba L.V.] Избранные работы по русскому языку. М.: Учпедгиз. 1957.